

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Kúria a Nadray ügyvédi Iroda (dr. Nadray Katalin ügyvéd) által képviselt Betonút Zrt. (Budapest) I. r. az Oppenheim Ügyvédi Iroda (dr. Fejes Gábor ügyvéd) által képviselt Strabag Építő Zrt. (Budapest) II. r., a Dr. Mátyus Ádám Ügyvédi Iroda (dr. Mátyus Ádám ügyvéd) által képviselt EGÚT Egri Útépítő Zrt. (Budapest, korábbi címe: Eger) III. r. és az Alterra Építőipari Kft. (Budapest) IV. r., a Kajtár Takács Hegymegi-Barakonyi Baker & McKenzie Ügyvédi Iroda (dr. Hegymegi-Barakonyi Zoltán ügyvéd) által képviselt Hídépítő Zrt. (Budapest) V. r., a dr. Peremiczki Péter ügyvéd által képviselt Mota-Engil Magyarország Beruházási és Építőipari Zrt. (Budapest) VI.r., a Túróczi és Pócze Ügyvédi Iroda (dr. Túróczi Emese ügyvéd) által képviselt Mélyépítő Kft. „fa” (Budapest) VII. r. és a Dóczi Tamás Ügyvédi Iroda (dr. Dóczi Tamás ügyvéd), valamint helyettesítési meghatalmazással a Bisz Ügyvédi Iroda (dr. Bisz Emőke ügyvéd) által képviselt Swietelsky Építő Kft. (Budapest) VIII. r. felpereseknek a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (Budapest, hivatkozási szám: Vj-25/2004.) alperes ellen versenyügyben hozott határozat felülvizsgálata iránt a Fővárosi Bíróságon 2.K.34. 589/2009. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla által 2010. november 10. napján meghozott 2.Kf.27.399/2010/6. számú ítélettel befejezett perében a jogerős ítélet ellen az I. r. felperes által 32., a II. rendű felperes által 36., a III.-IV. r. felperesek által 34., a

VIII. r. felperes által 35. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelmek folytán az alulírott helyen és napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.399/2010/6. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részeit nem érinti, a felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az I.-IV. r. és a VIII. r. felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek fejenként 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi a VI. r, felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra - 3.600 (háromezer-hatszáz) forint mérsékelt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Kötelezi továbbá a II.-IV. r. és a VIII. r. felpereseket, hogy fizessenek meg az államnak - külön felhívásra fejenként 36.000 (harminchatezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az I.r. felperes viseli a lerótt 36.000 (harminchatezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes 2004. március 25-én hivatalból versenyfelügyeleti eljárást indított annak vizsgálatára, hogy az eljárás alá vont vállalkozások a Budapest Főváros Önkormányzata által 2001-2002. években kiírt út- és hidépítési, felújítási beruházások tárgyában folytatott közbeszerzési eljárások során a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-ába ütköző magatartást tanúsítottak-e.

Az alperes a 2005. szeptember 16. napján kelt Vj-25/2004/103. számú határozatában három eljárás alá vont vállalkozás tekintetében az eljárást megszüntette, míg a

felperesek vonatkozásában megállapította, hogy a döntés 1. számú mellékletében felsorolt út- és műtárgy felújítási közbeszerzési pályázatokon - piacfelosztást célzó egyeztetésekkel és árakat is érintő megállapodásokkal jogsértést tanúsítottak. A jogsértést kétféleképpen is megállapíthatónak tartotta a Tpvt. 11.§ (2) bekezdés a), d) és e) pontjainak megsértésével, avagy a Tpvt. 11.§ (2) bekezdés e) pontjának olyan jellegű sérelmével, amely piacfelosztó, árversenyt korlátozó tartalma miatt csekély jelentőségű nem lehet. Az I.r. felperest 68.000.000 forint, a II. r. felperest 182. 600.000 forint, a III.r. felperest 74.700.000 forint, a IV.r. felperest 7.200.000 forint, az V.r. felperest 182.500. 000 forint, a VI. r. felperest 29.500.000 forint, a VII.r. felperest 32.400.000 forint, a VIII.r. felperest 17.000.000 forint bírság megfizetésére kötelezte. Az alperes - több bizonyíték között - három, különböző eredetű írásbeli bizonyítékból következtetett a jogsértés elkövetésére. Ezek közül a Vj-25/2004/6. számú (a továbbiakban: 6. számú irat) ismeretlen körülmények között került az alperes birtokába, ennek az iratnak az eredetijét, a készítője saját eredeti irata másolataként elismerte a fekete ceruzás és a piros tollal írt jelölések kivételével, ezeket a jelöléseket a bizonyíték értékelésénél az alperes figyelmen kívül hagyta. A másik két írásbeli bizonyítékot az alperes a Tpvt. 65/A. § szerinti, a Fővárosi Bíróság által engedélyezett vizsgálati cselekmény során szerezte be. Az alperes szerint a bizonyítékok a találkozóknak létrejöttét igazolták, de további találkozók sem voltak kizárhatók. A személyes meghallgatások során tett szóbeli nyilatkozatokat az egyéb bizonyítékokkal összevetve és értékelve megállapította, hogy a találkozókon a vizsgált közbeszerzési eljárásokkal érintett munkákat a felperesek változó személyi körben megvitatták, a nyertesnek maguk közül történő kikerülése érdekében. A találkozások egymásutánisága mutatja, hogy a felperesek között folyamatos kapcsolattartás állt fenn, és a megbeszélések, tárgyalások során az esedékes egyes beruházásokat együtt, közös elhatározásból következetesen átgondolták, megvitatták. Az alperes szerint a táblázatosan összefogott és a kétféle írásbeli, bizonyítékkal kiegészült értékelésből (határozat 2. számú melléklete) nemcsak a jogellenes megállapodások sorozata, hanem a felperesek piaci szükségszerűsége való bizonyítatlan általános hivatkozásának (alvállalkozói tárgyalások, esélylatolgatás, kapacitás felmérés) alaptalansága is kitűnik. A felperesek piaci részesedésének kiszámítása szempontjából jelentőséggel bíró érintett piacként -

tekintettel a vizsgált megállapodások tárgyára - a 2001 -2002. években Budapest közigazgatási területén szükségszerűen közbeszerzés keretében megvalósítható út-és műtárgy felújítási tevékenység értékesítését határozta meg, ahol a pályázat kiírója a megrendelő (fogyasztó), míg az egyes építő vállalkozások az eladók. Az érintett piaci részesedéseket a tényleges pályázati részvételek figyelembevételével számította ki, a 2001-2002. évi önkormányzati pályázati értéket (kerekítve 11.700.000.000 forintban) alapul véve és meghatározta abból a felperesek és egyéb (részben eljárás alá vont) vállalkozások nyertesként való részesedésének százalékát. A felperesek terhére rótt jogsértések után a Tpv. 78.§ (1) és (2) bekezdésére figyelemmel a 2/2003. számú Közleményében foglaltak alapján szabta ki a bírságot. A bírságalap meghatározása során a jogsértéssel érintett piacról származó bevétellel azonos releváns forgalomból indult ki. A határozat 6. számú melléklete tartalmazza a százalékosan meghatározott részesedést, ami a közzétett pályázati eredmények alapján készült. Súlyosbító körülményként értékelte, hogy a kőkemény kartell magatartás következtében súlyosan sérültek a kiíró érdekei (fogyasztói érdekek), továbbá ugyanígy értékelte azt is, hogy 2001-2002. évben számos más pályázatnál már hasonló jogellenességet állapított meg. Arra a következtetésre jutott, hogy 2001-2002. években széleskörű gyakorlat volt az országos út- és műtárgyépítési piacon a versenyjogellenes megállapodások létrejötte. A felperesek terhére értékelte, hogy a versenyjogsértés közpénz felhasználását érintette. Egyik vállalkozást sem nyilvánította szervezőnek. Enyhítő körülményt a felperesek javára nem talált. Rögzítette továbbá, hogy valamennyi felperes esetében a Tpv. 78.§ (1) bekezdésében meghatározott törvényi maximum alatt maradt a kiszabott bírságösszeg. Mindegyik marasztalt vonatkoztatásában a Közlemény szerinti szempontrendszer alapján 60 pontot határozott meg, melyből 25 pontot a verseny veszélyeztetettségére, 20 pontot a jogsértés piaci hatására, 10 pontot a vállalkozások együttes piaci súlyára, további 10 pontot a tovagyrúzó hatásra, illetőleg a jogsértéshez való viszonyulásra adott, azon belül 5 pont a szerepvállalásért és 5 pont a felróhatóságért járt. A közpénzek érintettségét további 5 ponttal értékelte.

A felperesek keresetet nyújtottak be elsődlegesen az alperesi határozat megváltoztatását és jogsértés hiányában

a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését, másodlagosan az alperes döntésének hatályon kívül helyezését, harmadlagosan a bírság mellőzését, avagy, csökkentését kérve.

Az elsőfokú bíróság a pereket egyesítve, megismételt eljárásban meghozott ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Megállapította, hogy az alperes helyesen határozta meg az érintett árupiacot, a közbeszerzés tárgyára figyelemmel, a földrajzi területet a közbeszerzés helyszínével azonosítva. A piac-meghatározásból következően a Tpvt. 13.§ (1) bekezdésében foglalt feltételek nem állhattak fenn, és az a jogsértés jellege miatt nem lehetett csekély jelentőségű. Az érintett árupiac meghatározásának ténylegesen a bírságszámításnál volt jelentősége. Az alperes a Vj-56/2004. számú ügyben, továbbá a jelen versenyfelügyeleti eljárásban tartott helyszíni vizsgálat során jogszerűen foglalta le a találkozók és megállapodások létrejöttét alátámasztó iratokat és jogszerűen használta fel a hatósághoz közvetlenül eljuttatott 6. számú iratot is. A Tpvt. 65/A. §-a alapján lefolytatott helyszíni vizsgálat jogszerűségével, az eljárási garanciákkal kapcsolatos kifogások elbírálását mellőzte az engedélyező határozat elleni jogorvoslat kizártságára és a peres eljárásban a bíróságnak a keresettel támadott alperesi határozat felülvizsgálatára korlátozódó hatáskörére hivatkozással. A vizsgált, az európai uniós tagság előtti időszakra figyelemmel - az elsőfokú bíróság álláspontja szerint - a 1/2003. EK rendelet nem alkalmazható. A felpereseknek az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Római Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. és 8. Cikkére való hivatkozását nem tartotta értelmezhetőnek. A 6. számú irat felhasználását érintően a felperesi érvekkel szemben az alperesi álláspontot fogadta el azzal, hogy az irat készítőjének elismerése folytán a dokumentum hitelessége bizonyított volt, az irat beszerzésének körülményeire a versenyhatóság nyilatkozott, az irat iktatásának elmaradása nem jelenti az irat jogellenes beszerzését, ezért bizonyítékként való felhasználása nem volt jogellenes. A felperesek az irat tartalmát megismerhették, arra nyilatkozatot tehettek, ezért a felperesek védekezéshez való joga nem sérült. A felperesek nem bizonyították, hogy az alperes jogellenesen szerzett be bizonyítékokat. Az alperes a tényállást kellő mélységben feltárta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat és a beszerzett nyilatkozatokat értékelte, és a döntését

megfelelően indokolta. A felpereseknek az egyes közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatban kifejtett érveit értékelve hangsúlyozta, hogy amennyiben a vállalkozások a tenderek kiírásakor konzorciumban gondolkodnak, vagy ténylegesen alvállalkozói megbeszéléseket folytatnak a le nem fedett kapacitásokra, akkor annak hivatalos üzleti formát kell öltenie, annak igazolható nyomának kell maradnia, amelyet a vállalkozásoknak be kell tudni mutatni, az e körben rájuk eső bizonyítási teher következtében. A felperesek e körben bizonyítást nem ajánlottak fel, állításaik alátámasztására kellő bizonyító erejű dokumentumot nem szolgáltatottak, a bizonyítási kötelezettség őket terhelte, és a bizonyítási teher megfordulására nem került sor. A felperesi magatartással sérült a közbeszerzési eljárás alapvető célja, és a piacfelosztás következtében a versenytárs vállalkozások egyeztetéseikkel, megállapodásukkal csökkentették a verseny kockázatát. Mindezek miatt az alperes a feltárt tények és az értékelt bizonyítékok alapján a vállalkozások által tanúsított magatartást egy adott logikai láncolat mentén helyesen értékelte és jogszerűen állapította meg, hogy a felperesek közötti megállapodás-rendszer miatt a versenyjogsértést elkövették. A perbeli esetben az ügy egyedi körülményei alapvetően az ajánlatkérő személyében, a beszerzések tárgyának nagymértékű hasonlóságában, a földrajzi koncentrálttságban és az alperes által értékelt írásbeli, illetve szóbeli bizonyítékokból megállapítható találkozókön a résztvevők személyében, profiljában, lekötetlen kapacitásában nyilvánultak meg az ár- és piacfelosztó jellegű megállapodások folytán. A Tpvt. nem tartalmaz kizáró rendelkezést arra nézve, hogy az egységes jogsértés megállapításának hiányában is az időben, tárgyában hasonló jogsértések a jogi minősítés és a jogkövetkezmények tekintetében is egyenként ne lehetnének figyelembe vehetők. Ebből következően nem jogsértő az alperes döntése amiatt, hogy az egységes jogsértés megállapítását mellőzte, továbbá a tenderenkénti bizonyítás hiánya - az ügy egyedi körülményeit figyelembe véve - sem eredményezi a döntés megalapozatlanságát. Nem volt perbeli relevanciája annak sem, hogy az utóbb bekövetkezett események nem teljes körűen fedték le a feljegyzésekben vázolt megállapodásokat. Utalt arra, hogy a Tpvt. nem határozza meg a bírságalap megállapításának módját, erre vonatkozóan nem tartalmaz rendelkezést, míg a Közlemény nem jogszabály. Megállapította, hogy az alperes mérlegelése a bírság kiszabása körében jogszerű volt ugyanis a Közleményben rögzített pontozási rendszer alkalmazása, a bírság összegének megállapításakor

biztosította a Tpvt. 78.§ (2) bekezdésében előírt valamennyi szempont érvényre juttatását. Ehhez képest a felperesek keresetükben nem jelöltek meg olyan új tényt vagy körülményt, amelynek figyelembevételét az alperes elmulasztotta és amely megalapozná a kiszabott bírságok mellőzését vagy azok összegének mérséklését.

Az ítélet ellen az I.-VI. r. és a VIII. r. felperesek nyújtottak be fellebbezést.

A másodfokú bíróság a felperesek fellebbezése és az alperesi ellenkérelem korlátai között vizsgálta felül, az elsőfokú bíróság ítéletét, amelyet a fellebbezett részében vizsgálva helybenhagyott. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntéséhez szükséges releváns tényeket feltárta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat egyenként és összességükben értékelte, mérlegelte, és a Pp. 206.§-ában foglaltaknak megfelelően - a rendelkezésre álló peradatok alapján - a tényállást helyesen rögzítette és ebből helytálló következtetést vont le a felperesi magatartások és az alkalmazott bírság szankciók tekintetében. A felperesek fellebbezésükben olyan tényt, vagy körülményt nem jelöltek meg, és olyan jogi érveket sem sorakoztattak fel, amelyek a fellebbezésük kedvező elbírálásához, az elsőfokú ítélet megváltoztatásához vagy hatályon kívül helyezéséhez vezetett volna. A másodfokú bíróság a felperesi fellebbezésekkel összefüggésben kiemelte, hogy az alperes a helyszíni vizsgálat engedélyezéséhez szükséges indítványát indokolta, és az ahhoz mellékelt dokumentumokkal kellő és szükséges mértékben valószínűsítette a Tpvt. 65/A.§ (5) bekezdésében írt feltételek fennállását, ezért a Fővárosi Bíróság mindezek alapulvételével, mérlegelés eredményeként a helyszíni vizsgálatra az engedélyt megadta. A Legfelsőbb Bíróság a Kfv.III.37.084/2009/15. számú ítéletével megerősítette, hogy a más versenyfelügyeleti eljárásban beszerzett, avagy ott fellelhető, jogsértéssel összefüggésben adatot tartalmazó irat felhasználására jogszerűen lehetősége van az alperesnek, és nem tiltott azok átemelése. Az sem minősülhet jogsértőnek, hogy a hatósághoz közvetlenül eljuttatott, a perbeli ügygel összefüggő és releváns információkat hordozó 6. számú iratot az alperes felhasználta a Fővárosi Bírósághoz beterjesztett indítványában. Nem foghat helyt az a felperesi érvelés, hogy az általuk vitatott felhasznált iratra tekintettel a jogszerűen, a bíróság végzése alapján lefolytatott helyszíni vizsgálat során lefoglalt és az alperes birtokába került valamennyi bizonyítékot figyelmen kívül

kellene hagyni, és nem vonható le az a következtetés sem, hogy a bizonyítékok jogellenesek lennének. A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az 1004/B/2004. számú alkotmánybírósági határozat III. 4. pontjában írtakra figyelemmel nem merült fel adat arra nézve, hogy a Fővárosi Bíróság a nemperes eljárásban a döntése meghozatalakor megsértette a Tpvt. 65/A.§-át. A végzés indokolása a szükséges tényállási elemeket tartalmazza, a bizonyítékokat megjelöli, és hivatkozik azokra a jogszabályokra is, amelyeken a döntés alapul. A felpereseknek a védelemhez való joga biztosított volt, a velük szemben folyó vizsgálat alapvető elemeit megismerhették, kellő idő állt a rendelkezésükre a nyilatkozataik megtételére. A garanciális jogok érvényesítését nem akadályozta az a körülmény, hogy a felperesek előtt nem volt ismert az a személy, aki a 6. számú iratot a versenyhatósághoz eljuttatta; ez a körülmény - a felperesi érvekkel szemben - nem teszi hiteltelenné ezt a bizonyítékot, tekintettel arra, hogy készítője a vizsgálat során a dokumentum bizonyítékként felhasznált részét sajátjaként elismerte. Az Egyezmény értelmezése, 6. és 8. cikkének esetleges megsértése szempontjából sem a nemperes eljárásban, sem a versenyfelügyeleti eljárásban nem merült fel arra adat, hogy a felperesek érdeksérelmet szenvedtek, de ilyet nem is bizonyítottak. A Legfelsőbb Bíróság Kfv.IV.39.399/2007/28. számú eseti döntésére utalva kiemelte, a felpereseknek az Egyezménnyel összefüggésben előadott, a jelen ügyben is megismételt érvelésének elfogadása esetén alkalmazhatatlanok lennének a Tpvt.-nek a versenyjogsértő magatartások feltárása iránti rendelkezéseinek megfelelő eljárási cselekmények, és meghiúsulna a Tpvt. 11.§-ába ütköző, a vállalkozások közötti összehangolt maga tartással megvalósuló versenykorlátozó megállapodások feltárása és szankcionálása.

A közigazgatási hatóság és a közigazgatási per bírósága is felhasználhat minden olyan bizonyítékot, amely a tényállás tisztázására, felderítésére alkalmas. Az egyes bizonyítási eszközök bizonyító ereje az adott ügy tényállásának megállapításánál azonos, közöttük súlyuk szerint sorrendiség nincs. Annak sincs jogi jelentősége, hogy közvetlen vagy közvetett bizonyíték került felhasználásra, értékelésre a tényállás megállapításához. A feljegyzések, iratokról készült fénymásolatok adott esetben éppen olyan bizonyító erővel rendelkeznek, mint más bizonyítékok, éppen úgy alkalmasak a tényállás megállapítására. Az

államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 26. § (2) bekezdése azt -, is kimondja, hogy a közigazgatási szerv által hivatalosan ismert és a köztudomású tényeket nem kell bizonyítani. Mindebből következően semmiféle eljárásjogi akadálya nem volt annak, hogy az alperes a közbeszerzési eljárásokat érintő információt tartalmazó, más versenyfelügyeleti eljárásban, valamint a Tpv. 65/A. §-ának megfelelően, bírói végzés alapján jelen ügyben jogszerűen beszerzett dokumentumokat, és ezt meghaladóan a hozzá közvetlenül eljuttatott 6. számú iratot - a határozatban megjelöltek szerinti részében bizonyítékként jogszerűen értékelje. Az alperes törvényesen folytatta le a bizonyítási eljárást, és az Áe. 26. §-a szerint helyesen állapította meg a döntése alapjául szolgáló tényállást. Az alperes az írásbeli dokumentumokat egyenként és összességükben is értékelte, és ennek során az egyes tendereket és a felperesek magatartását, az ezek közötti összefüggéseket is figyelembe vette, továbbá az egyeztetésekben érintett személyek meghallgatásával a releváns körülményeket feltárta, így döntését a bizonyítási anyag jogszerű mérlegelésével hozta meg. Az alperes az eljárás alá vontak nyilatkozatait, a meghallgatottak előadásait, és a beszerzett bizonyítékokat összevetve és azokat értékelve helytállóan állapította meg, hogy a felperesek közötti módon megvalósult együttműködés a tilalom alól nem mentesülő legsúlyosabb versenykorlátozásnak minősül. Az alperes a felperesi tárgyalások eredményeként megvalósult cselekvéssorozatot vizsgálta, annak egyes elemeit elemezte, feltárva a felperesi oldalon megnyilvánuló lépéseket. Mindezeket komplexen figyelembe véve és értékelve helyesen vonta le az elsőfokú bíróság (az alperessel egyezően) azt a következtetést, hogy a felperesek cselekményei az azok közötti összefüggések - ajánlatkérő személye, a beszerzések tárgyának nagymértékű hasonlósága, a földrajzi koncentrálttság - miatti magatartáshalmazként történő alperesi minősítés nem jogsértő. A vizsgált cselekményeket a mögöttük végighúzódó közös cél okán az alperes alappal tekintette magatartás-együttesnek, és ezzel összefüggésben okszerűen mérlegelte a feltárt bizonyítékokat. Nincs perbeli relevanciája annak, hogy az utóbb bekövetkezett események nem teljes körűen fedték le a feljegyzésekben vázolt megállapodásokat, egyes esetekben a vállalkozásokon kívül eső objektív okok (de akár a vállalkozások közötti újabb, fel nem tárt megbeszélések) azt megváltoztatták. A

felperesek üzleti megfontoláson alapuló stratégiai lépései: a kronológiai és logikai láncolatot képező összefüggő magatartássor - a rendelkezésre álló adatok alapján - megállapítható. Az elsőfokú bíróság az alperessel egyezően helytállóan állapította meg a Tpvt. 11.§-ába ütköző versenykorlátozó együttműködés létrejöttét a közbeszerzési eljárások során, mert a versenytársak „versenyeztetéssel kapcsolatos összejátszó magatartása ár- és piacfelosztásban állt, emiatt jogszerűen került kiszabásra a felperesek terhére versenyfelügyeleti bírság.

A Tpvt. 78.§ (2) bekezdése alkalmazásával kell az alperesnek a mérlegelést elvégeznie a bírságösszeg meghatározásnál. Ehhez végezhet számításokat (pl. piaci részesedés) és a Közlemény szerinti pontozásnak megfelelő súlyozást. A bíróság azonban nincs kötve a Közleményhez és az alperes által alkalmazott matematikai számításokhoz, emiatt a felpereseknek az érintett piac és a bírság alap meghatározását vitató érvei a bírságösszegek csökkentését nem alapozzák meg tekintettel arra, hogy ármeghatározó, illetve piacfelosztó kartell esetén sem a piaci részesedésnek, sem magának az érintett piacnak a meghatározása nem szükséges. Az alperes mérlegelése a Tpvt. 78.§-ában írtaknak megfelelt, mert a súlyosbító körülményeket helyesen vette számba, és azokat nyomatékuknak megfelelően okszerűen értékelte és ennek indokairól a határozatában a szükséges körben - számot is adott. A Tpvt. 78. § (1) bekezdése szerinti felső határt meg nem haladó mértékű bírságösszegek arányban állnak az ügyben feltárt súlyosbító körülményekkel. Mindezeket figyelembe véve, a bírságkiszabás körében a felperesek vonatkozásában értékelhető összes tényezőt szem előtt tartva a másodfokú bíróság is úgy ítélte meg, hogy a bírság csökkentésére okot adó releváns szempont hiányában a felperesek terhére kirótt bírság mértéke nem változtatható meg.

A jogerős ítélet ellen az I.-IV.r., VIII.r. felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet.

Az I.r. felperes rendkívüli jogorvoslati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan a jogerős ítélet „megváltoztatásával” a jogsértés hiányának megállapítását vagy harmadlagosan a bírság csökkentését kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Tpvt. 65/A.§ (3) és (5) bekezdését, az Áe. 2.§ (1) bekezdését, 26.§ (2) és (4) bekezdését, a Pp. 164.§ (1) bekezdését, 206.§ (1) bekezdését, valamint a

Kfv.VI.37.232/2011/13.szám

közokiratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény 9.§ (1) bekezdés a) pontját, 10.§ (1) bekezdését. Állította, hogy az alperes jogszerűtlenül használta fel a 6. számú iratot, mert az ismeretlen körülmények között került a birtokába, az iratot nem érkeztette és nem iktatta. A másodfokú és az elsőfokú bíróság nem a kérelem tárgyában döntött, mert a felperesek nem azt sérelmezték, hogy ismeretlen az a személy, aki átadta az iratot az alperesnek, hanem azt, hogy az alperes azt ismeretlen körülmények között szerezte meg. Nem bírálták el azt a kifogást sem, hogy az alperes olyan bizonyítékokra alapította a döntését, amely bizonyítékokról már csak az eljárás során, a bizonyítékok függvényében szerezhették tudomást (a találkozó időpontja, tartalma, résztvevők személye). A másodfokú bíróság nem tért ki arra, hogy mik azok a hivatalosan ismert és köztudomású tények, amelyeket az alperes bizonyítás nélkül már az eljárás megindítását megelőzően ismert. Vitatta, hogy a Tpv. 65/A.§ (5) bekezdése alapján hozott engedélyező határozat- ellen nincs helye jogorvoslatnak, az eljárást kezdeményező alperesi magatartás nem vizsgálható felül. Sérelmezte, hogy az eljárás bíróságok súlyosan megsértették a bizonyítási szabályokat, a bizonyítási terhet megfordítva, a felperesek terhére vették figyelembe annak bizonyítatlanságát, hogy a megállapodásokban nem vettek részt. Egységes versenyjogsértés megállapításának hiányában nem mellőzhető annak vizsgálata, hogy egy-egy-tender esetében kik vettek részt a versenykorlátozó megállapodásban. Ez kihat a bírság összegére is, mert tenderenként kell megállapítani, hogy egy-egy felperesnek mennyi árbevétele keletkezett. Ilyen vizsgálat hiányában jogszerű határozat nem volt hozható. Harmadlagos felülvizsgálati kérelmeként arra hivatkozott, hogy a 4. számú tenderből elért árbevétel figyelmen kívül kell hagyni, mert a felperesek között az első kapcsolatfelvétel a pályázat benyújtása után történt és a pályázat utáni kapcsolatfelvétel már nem versenysértő. A II.r. felperes rendkívüli jogorvoslati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetének helyt adó határozat hozatalát, másodlagosan az elsőfokú ítélet és az alperes határozatának hatályon kívül helyezése mellett az alperes új eljárásra kötelezését kérte. Álláspontja szerint a jogerős sérti a Tpv. 73.§-át, 11.§ (2) bekezdés a), d), e) pontjait. Sérelmezte, hogy a kulcsfontosságú 6. számú iratot az alperes nem érkeztette, nem iktatta, a hozzá érkezésének módját nem rögzítette, nem tárta fel a felperesek előtt az előzetes

Kfv.VI. 37. 232/2011/13.szám

álláspontban, de az érdemi határozatában sem. A védekezéshez való jog kiterjed arra is, hogy vitassák a bizonyíték beszerzésének módját, jogszerűségét is. A védekezéshez való joga sérült, mert az irat beszerzési módját nem közölték. Az alperes azzal, hogy csak az első tárgyalás után csatolta azt a vizsgálói feljegyzést, amely feltárja az irat megszerzés módját, a Pp. 335/A. §-ban foglalt keresetváltoztatás tilalmára figyelemmel elzárta a védekezés jogától. Emiatt a súlyos jogsértés miatt a jogellenesen felhasznált bizonyítékot (a 6. számú iratot) a bizonyítékok köréből ki kell rekeszteni.

A III.-IV.r. felperesek együttes felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését kérték elsődlegesen az Egyezmény 1. cikke, 6. cikk (1)-(2) bekezdése megsértése miatt, másodlagosan a jogszerűen beszerzett bizonyítékok hiánya miatt, harmadlagosan az alperes határozatának megváltoztatását kérték jogszabálysértés hiányára hivatkozással. Álláspontjuk szerint az Egyezmény 6. cikk (1)-(2) bekezdése, 8. cikke az Egyezmény ratifikálásával a hazai jog részévé vált, azt alkalmazni kell. Az Egyezmény értelmében az alperes bíróságnak minősül, ezért az eljárása során az Egyezményben foglaltakat be kell tartania. Az alperes pártatlansága kétségbe vonható, mert az előzetes álláspontot ugyanazok a személyek írták alá, mint az érdemi határozatot. Az Egyezményt kell alkalmazni a Fővárosi Bíróság engedélyező határozatára, nemperes eljárására is, az Egyezménnyel ellentétes, ha az engedélyező határozat ellen nem biztosított a hatékony jogorvoslat, ezért figyelmen kívül kell hagyni a helyszíni kutatások során beszerzett bizonyítékokat. Sérelmezték továbbá, hogy az V.r. és a VII.r. felperesnél végzett helyszíni kutatások során hiányoztak a garanciális követelmények, a rendőrség jelenléte nem volt biztosított. Sérelmezték azt is, hogy a helyszíni kutatást engedélyező végzés indokolása nem volt megfelelő, állították, hogy az alperes engedélyezés iránti kérelme megtévesztő volt. Hiányolták, hogy nem készült kutatási jelentés. Álláspontjuk szerint a jogellenesen vagy tisztességtelen eljárás keretében beszerzett bizonyítékok nem használhatók fel. A 6. számú iratot is ki kellett volna rekeszteni a bizonyítékok közül, mert az alperes nem tudta bizonyítani, hogy az iratot jogszerűen szerezte be és azt sem, hogy biztosítva voltak ennek kapcsán a jogorvoslati lehetőségek. Az Egyezmény megsértésének kérdésével az elsőfokú bíróság téves jogi álláspontja miatt nem foglalkozott, a másodfokú bíróság pedig nem találta igazoltnak a felperesek garanciális jogainak megsértését,

Kfv.VI.37.232/2011/13.szám

utalva arra is, hogy a felperesek a bizonyítási kötelezettségüknek, nem tettek eleget. A jogerős ítélet sommás és iratellenes indokolása nem felel - meg a Pp. 221.§ (1) bekezdésében foglalt rendelkezésnek. Az Egyezmény megsértését a másodfokú bíróság érdemben nem vizsgálta, a bőségesen becsatolt bizonyítékokat, az esetjogot nem vette figyelembe megsértve ezzel a Pp. 206.§ (1) bekezdését. Felülvizsgálati kérelmükben álláspontjuk alátámasztására az Európai Emberi Jogi Bíróság számos eseti döntésére hivatkoztak.

A VIII.r. felperes rendkívüli jogorvoslati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az eljárás megszüntetését, másodlagosan a másodfokú vagy az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, harmadlagosan a bíróság törlését vagy mérséklését kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet ellentétes a Tpv. 65/A. § közelebbről meg nem jelölt bekezdésével, a 11.§ (2) bekezdés a), d), e) pontjaival, 78.§ (2) bekezdésével, az Áe. 2.§ (1) és (6) bekezdésével, az Alkotmány 2/A. § (1) bekezdésével, az Egyezmény 6. és 8. cikkével, a Pp. 221.§ (1) bekezdésével, 206.§ (1) bekezdésével. Az alperes által beszerzett közvetett bizonyítékokból nem vonható le következtetés a versenykorlátozó megállapodás létrejöttére/ mert a bizonyítékok nem alkotnak zárt logikai láncot, az eljárás alá vontak ésszerű magyarázatot adtak a piaci magatartásuk hátterére. A tényállás nem tisztázott, a találkozókön való részvétel feltételezéseken alapul. Ésszerűtlen az a bírói megállapítás, hogy az alvállalkozói illetve a konzorciális egyeztetéseknek hivatalos formát kellett volna öltenie, mert ilyen formát jogszabály nem ír elő. A bíróságok ezért olyan bizonyítékot vártak, amelyek teljesítése jogszabályi előírás hiányában lehetetlen volt. Tévesen hártották a 6. számú irat eredetével kapcsolatos bizonyítási terhet is a felperesekre. Az irat készítőjének elismerő nyilatkozata csak az iratot készítő személy kilétére vonatkozó elismerés, de nem igazolja az abban foglalt adatok, feljegyzések körülményeit. Az irat nem alkalmas a tartalma hitelessége tanúsítására, az alperes által az irat vélt tartalmára tett megállapítás csupán feltételezés, csak a szokásos egyeztetésekre tartalmaz adatot, összejátszásra nem vonható belőle következtetés. Sérelmezte, hogy az egyes tenderek külön-külön történő vizsgálatára nem került sor, ezért a bíróság is jogséértően került kiszabásra. Az alperes nem vizsgálta a jogséértéssel elért előnyt, a jogsérelem által okozott hátrányt, nem vizsgálta továbbá a tényállás felderítetlensége miatt az enyhítő körülményeket sem. Téves az az ítéleti megállapítás, hogy az érintett

Kfv.VI.37.232/2011/13.szám

piac vizsgálata nem befolyásolta a birság mértékét.
Az V-VII.r. felperesek észrevételt nem nyújtottak be.
A VI.r. felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be,
amelyet még az iratok felterjesztése előtt visszavont.
Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős
ítélet hatályban tartását kérte.

Az I.-IV.r. és a VIII.r. felperesek felülvizsgálati kérelme
alaptalan.

A Kúria a Pp. 272. § (2) bekezdése és a 275. § (2) bekezdése
alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelmek keretei
között vizsgálta felül, a megjelölt jogszabálysértések körében.
A Kúria elsődlegesen a bizonyítékok felhasználásának módja
tekintetében felhozott felperesi kifogásokat vizsgálta.
Hangsúlyozza a Kúria - ahogy azt a Kfv.IV.39.399/2007/28. és a
Kfv. III. 37. 084/2009/15. számú eseti döntéseiben is kifejtette,
hogy a hatóság - a szabad bizonyítás körében bármilyen, a
tényeket, körülményeket tanúsító bizonyítékot felhasználhat a
tényállás megállapításához, a jogsértés bizonyításához. A
bizonyíték lehet közvetlen, de közvetett is. Az alperes a
versenykorlátozó megállapodások létrejöttét közvetett
bizonyítékokra alapította. A bizonyítékok között kulcsfontosságú
szerepe a 6. számú iratnak volt. A 6. számú irattal kapcsolatban
a keresetlevelek többségében megfogalmazott kifogás az volt, hogy
a felperesek számára nem ismert, hogy az irat milyen körülmények
között került az alperes birtokába, ezért nem ellenőrizhető, hogy
az irat megszerzése jogszerűen történt-e, jogszerűen megszerzett
bizonyítékokra alapította-e a döntését az alperes, ezért sérült a
védelemhez való jog és az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdése.
Kifogásolta az V.r. felperes a keresetlevelében az irat
iktatásának és az irat beszerzéséről készített feljegyzésnek a
hiányát is. Az alperes sem az előzetes álláspontban, sem az
érdemi határozatában (határozat 69. pont) nem tárta fel, hogy az
irathoz milyen módon jutott hozzá, csak azt közölte, hogy az
irathoz az eljárás indítása előtti előzetes tájékoztatója során
jutott hozzá. A peres eljárásban csatolta az alperes azt a
vizsgálói jelentést, amely részletezte, hogy az irat tudomása
szerint hogyan került az alperes birtokába.

A Kúria álláspontja szerint nem minősül jogszerűtlenül
megszerzett bizonyítéknak az olyan irat, amely ismeretlen
személytől kerül az alperes birtokába már az eljárás megindítását
megelőzően. Nem hagyhatja figyelmen kívül a hatóság, ha hozzá
jogsértést bizonyító iratot juttatnak el, feltéve, hogy az irat
hiteles, a hitelességéhez kétség

Kfv.VI.37.232/2011/13.szám

nem fér vagy az irat hitelességéről a hatóság meggyőződhet. A perbeli irat tekintetében a hatóság nyilatkozta az irat eredeti készítőjét, aki azt a maga által készített iratnak ismerte el bizonyos utóbb eszközölt bejegyzések kivételével, amely bejegyzéseket az alperes az eljárása során figyelmen kívül is hagyott. Az a körülmény, hogy az alperes az irat megszerzésének módját nem közölte az eljárása során a felperesekkel, sértheti az eljárás alá vontak védekezéshez való jogát. A védekezéshez való jog sérelmére azonban nem elég általánosságban hivatkozni, minden esetben az ügy egyedi sajátosságaira figyelemmel kell vizsgálni, hogy a védekezéshez való jog a konkrét esetben sérült-e és milyen módon, milyen okból. A felperesek a perbeli esetben általánosságokra hivatkoztak a védekezéshez való jog sérelme kapcsán, állították, pusztán az a tény, hogy nem ismerték az irat eredetét, megszerzésének módját, akadályozta őket a védekezésükben. A Kúria álláspontja szerint ez a hivatkozás nem elégséges a jogsértés megállapításához, mert nem jelöli meg azt az ok-okozati összefüggést, amely az ismeret hiánya és a védekezéshez való jog megsértése között fennállva a jogsértést megállapíthatóvá teszi. A 6. számú irat megszerzési módjára vonatkozó ismeret, hiányában a felperesek nem voltak elzárva attól, hogy az irat kapcsán - amelynek tartalmát megismerhették - annak valóságát, hitelességét kétségbe vonják. A II.r. felperesnek a felülvizsgálati kérelmében írt az a hivatkozása, hogy a perben a vizsgálói feljegyzésnek az első tárgyalást követő csatolása miatt a keresetváltoztatás jogával nem élhetett, emiatt sérült a védekezéshez való joga, minden alapot nélkülöz. A II. r. felperes a felülvizsgálati kérelemben tényként adta elő, hogy a 6. számú iratba betekintheztek, a tartalmára észrevételeket tehettek. Mivel a felperesek ily módon a védekezéstől nem voltak elzárva, a védekezéshez való joguk sérelme sem állapítható meg. Az a tény, hogy a 6. számú irat nem került érkeztetésre, iktatásra, az irat bizonyítékként való felhasználhatóságát nem érintette. Mindezek alapján a 6. számú irat nem tekinthető jogellenesen megszerzett iratnak. Az I.r. felperes kifogása kapcsán a Kúria hangsúlyozza, hogy a helyszíni kutatást engedélyező határozat birtokában megszerzett bizonyítékokból szerzett további adatok, tények (így a találkozók időpontja, tartalma, résztvevők személye) felhasználása nem jogsértő, ha az ezeket tartalmazó bizonyíték jogszerűen került megszerzésre. A Tpv. 65/A. (3) bekezdése teremt meg az engedélyező határozat kiadásával annak jogszerűségét, hogy az alperes

Kfv.VI.37.232/2011/13.szám

vizsgálati cselekményt folytasson, a jogsértést igazoló bizonyítékokat megszerezze. Az alperes jogosult arra, hogy ismeretlen személytől hozzá eljuttatott, a jogsértést bizonyító és hitelesnek tekintett irat birtokában, mint alapos gyanút támasztó - bizonyíték alapján akár a vizsgálati cselekmény engedélyezését kérje. A Kúria az Áe. 26.§ (2) bekezdésére hivatkozást - a bizonyítékok jogszerű felhasználását érintő kérdéskörben nem tartja értelmezhetőnek, ezért az erre való hivatkozást a jogerős ítélet indokolásából mellőzi.

A III.-IV.r. felperesek helytállóan hivatkoztak arra, hogy az Egyezmény annak ratifikálásával, törvényi kihirdetésével a hazai jog részévé vált és alkalmazandó, előírásai betartandók. Az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdése szabályozza a tisztességes tárgyaláshoz való jogot, a (2) bekezdése az ártatlanság vélelmét, a 8. cikk (1)-(2) bekezdései pedig a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot. E jogok önmagukban nem, csak konkrét anyagi és eljárási szabályokon - az azokban biztosított garanciális szabályokon - keresztül érvényesülhetnek, ezért az Egyezményt ratifikáló államnak kell olyan jogszabályokat alkotnia, elfogadnia, amelyek ezen jogok érvényesülését az egyes eljárásokban biztosítják. Az Egyezmény vonatkozó cikkeinek megsértését a III.-IV.r. felperesek abban látták, hogy egyrészt a Tpv. 65/A.§ (3) bekezdése szerinti engedélyező határozat ellen, a jogorvoslat, legfőképpen a hatékony jogorvoslati lehetőség nem biztosított; a vizsgálati cselekmény engedélyezése iránti kérelembe és az azt megalapozó iratokba nem tekinthettek be; a végzés indokolását nem látták megfelelőnek; a helyszíni kutatások mindegyikénél a rendőrség nem volt jelen; a helyszíni jegyzőkönyvek kutatási jelentést nem tartalmaznak; az alperes nem volt pártatlan, mert az előzetes álláspontot ugyanazok a személyek írták alá, akik az érdemi határozatot is meghozták.

A vizsgálati cselekmény engedélyezésére az akkor hatályban volt rendelkezéseket kellett alkalmazni, a később bekövetkezett jogszabály módosítás nem vehető figyelembe. A Tpv. - engedélyezéskor hatályban volt - 65/A.§-a az előírt eljárási rendben meghozott engedélyező határozat ellen jogorvoslatot nem biztosított. A jogorvoslati rendet szabályozó, rendelkezések hiányában nincs hatásköre a versenyügyben eljáró bíróságnak, hogy a Tpv. 65/A.§ (3) bekezdése alapján hozott határozat jogszerűségét, az engedélykérelemben foglaltak alapján a kérelem megalapozottságát, a jogsértés valószínűsítésének megfelelőségét, a végzés indokolását felülvizsgálja és az

Kfv.VI.37.232/2011/13.szám

Egyezményel való összhangjában állást foglaljon. A rendőrség közreműködése a Tpvt. 65/A.§ (7.) bekezdése értelmében csak lehetőség, nem kötelezettség, ezért a rendőrség közreműködése nélkül lefolytatott helyszíni kutatás nem tekinthető jogsértőnek és az Egyezmény 8. cikkét megsértőnek. A helyszíni kutatás lefolytatásának jogszerűsége - kifogás keretében - a versenyügyben eljáró bíróság előtt vitatható, de az eljárási cselekmény jogszerűsége csak a hazai jog, a Tpvt. 65/A.§ rendelkezései tükrében vizsgálható és ítélni lehet, a hatóság a Tpvt.-ben írt konkrét jogszabályi előírások betartására köteles. Önmagában az a kifogás, hogy kutatási jelentést, azaz a kutatás lefolytatásának módját nem tartalmazták a jegyzőkönyvek, csak a lefoglalt iratokat sorolták fel, a III.-IV. r. felperesek álláspontjával szemben nem zárják el a felpereseket az adott eljárási cselekmény, a kutatás esetleges jogszerűtlenségének vitatásától, bizonyításától, mert a helyszínen tartózkodók a kutatás során elkövetett, a fél által állított vagy esetleg vélt jogsértésekre utólag is tanúvallomást tehetnek, ezért ez a körülmény nem lehet az ügy érdemére kihatóan jogsértő. Az alperes bíróságként történő értelmezése a Tpvt. 65/A.§ szerinti eljárással összefüggő hatékony jogorvoslat hiányát érintő kifogás kapcsán nem értelmezhető.

A III.-IV.r. felperesek az Egyezmény megsértése kapcsán hivatkoztak arra, hogy az Európai Emberi Jogi Bíróság Ravon-ügyben hozott döntése értelmében - utalva 2000. évi CXXXVIII. törvény miniszteri indoklására is - a Versenytanács jogállása folytán bíróságnak minősül, ezért vonatkozik az eljárására az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott pártatlanság követelménye, azonban az alperes pártatlansága nem állt fenn, mert az előzetes álláspont és határozat aláírói ugyanazok a személyek voltak, továbbá a versenytanács összetétele sértette az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésén túl a (2) bekezdését is. Az előzetes álláspont kiadására a Tpvt. 73.§-a hatalmazza fel az alperest. E jogintézmény célja, hogy az eljárás alá vontak a vizsgálati jelentés egyidejű megküldésével megismerjék a hatóság által megállapított tényállást, az azt alátámasztó bizonyítékokat, a tényállás értékelését, a döntéshez szükséges és a hatóság által relevánsnak ítélt szempontokat, következtetéseket, értékeléseket, azaz az eljárás alá vontak megismerhessék a hatóság álláspontját, amelyhez képest a szükséges, a vitatott körben, kérdésekben ellenbizonyítással, kifogással élhessenek. Az előzetes álláspont aláíróinak és az érdemi határozat aláíróinak személyi azonossága nem

Kfv.VI.37.232/2011/13.szám

jelenti az alperesi hatóság pártatlanságának hiányát, mert az adott versenytanács viszi végig a konkrét versenyügyet, ismeri azt legjobban és az előzetes álláspont kiadásával összegzi az addigi megállapításait, majd a tárgyalás és további bizonyítás után meghozza az érdemi határozatát. Nincs olyan rendelkezés a Tpv-t.-ben amely kizárná az előzetes álláspontot adó versenytanács tagjait az érdemi határozat meghozatalából, mert a pártatlanság hiánya, elfogultság fenn sem állhat ilyen tényre alapozva, de az ártatlanság vélelmének megsértése sem merülhet fel.

Megjegyzzi a Kúria, hogy hasonló tényállású ügyben, a Kfv. III.37.451/2008/7. számú eseti döntésben is vizsgálatra került, hogy az Egyezmény megsértésre került-e az alperes helyszíni vizsgálata során. Abban az eseti döntésben a Legfelsőbb Bíróság kifejtette, hogy az alperes eljárásával összefüggésben a pártatlanság és függetlenség az Egyezményben írt módon nem kérhető számon. A Kúria a Pp. 206.§ (1) bekezdésének megsértését a rendelkezésre álló bizonyítékok, iratok, a bizonyítás széleskörű anyaga alapján a levont következtetések jogszerűségére, logikai láncolatára tekintettel nem látta megállapíthatónak. A bizonyítás nem csak a kifogásolt 6.számú iraton alapult, további írásbeli bizonyítékok is rendelkezésre álltak. A közvetett bizonyítékokon alapuló tényállás esetén a következtetéseknek nagyobb szerep jut a jogsértés megállapításánál, de erre alapítva nem állapítható meg, hogy a tényállás csak vélelmezett lenne, feltételezéseken alapulna. Az alperes vizsgálta a feljegyzések tartalmát, az egyes közbeszerzési eljárások eredményét, a felpereseknek a piaci magatartásuk háttéréként hivatkozott indokokat is. Az elsőfokú ítéletben a konzorciális, illetve alvállalkozói egyeztetések hivatalos formájára tett megállapítás téves, az elsőfokú bíróság álláspontja csak annyiban helyes - és a Kúria e körben az indokolást pontosítja hogy az egyeztetésekre nem csak szóban, hanem írásban is sor kerülhet, valamint megállapodással záródó egyeztetések írásbeli dokumentummal utóbb igazolhatók.

A felpereseknek a Pp. 206.§ (1) bekezdése megsértésére való hivatkozása kapcsán a Kúria hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére, csak akkor kerülhet sor, ha tényállás iratellenes, a bizonyítékok okszerűtlenül, logikailag ellentmondó módon kerültek értékelésre, mérlegelésre, a levont következtetés megalapozatlan, iratellenes, logikailag ellentmondó. A Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére okot adó körülményt nem észlelt az alábbiakra is figyelemmel: Az a körülmény, hogy az utóbb

Kfv.VI. 31.232/2011/13.szám.

bekövetkezett események nem fedték le néhány esetben a feljegyzések tartalmát, nem dönti meg a közvetett bizonyítékokból levonható következtetéseket az események láncolatára is figyelemmel. E körben az alperes és az eljáró bíróságok helytállóan fejtették ki az álláspontjukat, azt a Kúria nem kívánja megismételni. Az egységes versenyjogsértés megállapításának hiánya kapcsán az I.r. és a VIII.r. felperesek kifogása az volt, nem mellőzhető annak vizsgálata, hogy egy-egy tender esetében kik vettek részt a versenykorlátozó megállapodásban, ez kihat a bírság összegére is, mert tenderenként kell megállapítani, hogy egy-egy felperesnek mennyi árbevétele keletkezett. Erre az okfejtésre mind az alperes, mind az elsőfokú és a másodfokú bíróság (elsőfokú ítélet 23. oldal első bekezdése, másodfokú ítélet 10. oldal második bekezdés) részletesen kifejtette az álláspontját, a Kúria ezzel mindenben egyetért, megismételni azt ez esetben sem kívánja. Az I.r. felperes vitatta a 4. számú tenderrel összefüggésben a jogsértés megállapítását. Ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá, hogy önmagában a kapcsolatfelvétel és a pályázatbeadás határidejének egymáshoz képesti időpontja a jogsértés hiányát nem igazolja. Mindezek alapján a bizonyítékok felülmérlegelésére nem kerülhetett sor.

A másodfokú bíróság az Egyezmény megsértésével kapcsolatos felperesi kifogásokat vizsgálta és indokolását sommásan az ítélete nyolcadik oldal második és harmadik bekezdésében megadta, a jogerős ítélet indokolását a Kúria a felülvizsgálati ítéletében kiegészítette, ezért a Pp. 221.§ (1) bekezdésének megsértése nem állapítható meg. A bírság kiszabása körében a VIII. r. felperes által felhozott kifogásokat a Kúria nem tartotta megalapozottnak. Az a hivatkozás, hogy az ítélet tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az érintett piac nem befolyásolja a bírság mértékét, alaptalan, mert az elsőfokú ítélet 18. oldal utolsó mondata ezzel ellentétes megállapítást tartalmaz. Az egyes tenderek vizsgálatának hiányára vonatkozó kifogás szintén alaptalan, mert a határozat 2. számú melléklete az egyes tenderek vizsgálatát tartalmazza. A bírság kiszabása körében a tényállás feltárásának és a mérlegelésnek a hiánya nem állapítható meg arra való hivatkozással, hogy a példálódzó jelleggel felsorolt szempontrendszerből egyes szempontokra nem tett megállapítást az alperes. Így az a hivatkozás, hogy a jogsértéssel elért előny illetve az okozott hátrány nem került megállapításra, enyhítő körülmény nem került rögzítésre téves, mert ha nem volt ilyen előny, annak hiányára az alperesnek nem kellett külön megállapítást

Kfv.VI.37.232/2011/13.szám

tenni, hátrányként a kiíró érdekeinek sérelme is értékelhető volt. Maga a VIII.r. felperes sem hivatkozott arra, hogy milyen körülményt mulasztott el- enyhítő körülményként figyelembe venni az alperes.

Mindezek alapján a Kúria, a jogerős ítéletnek a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján - a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érintve - a felülvizsgálati kérelmekkel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartotta.

A Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az I.-IV. r. és VIII. r. felpereseket az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltsége megfizetésére.

Kötelezte továbbá a II.-IV. r. és VIII. r. felpereseket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2). bekezdése és az 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) felülvizsgálati eljárás indulásakor- hatályos 50.§ (1) bekezdése alapján - egységes pertársaság hiányában fejenként harminchatezer forint felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére. Az I.r. felperes a felülvizsgálati kérelmén harminchatezer forint felülvizsgálati eljárási illetéket lerótt, amelyet pervesztése folytán viselni köteles. A VI.r. felperes az előterjesztett felülvizsgálati kérelmét a felülvizsgálati tárgyalás előtt visszavonta, ezért az Itv. 58. § (7) bekezdése alapján mérsékelt felülvizsgálati eljárási illeték fizetésére köteles.

Budapest, 2012. február 6.

Dr. Kárpáti Zoltán sk. a tanács elnöke, Dr. Márton Gizella sk. előadó bíró, Dr. Kozma György sk. bíró